

Programy rekomendowane:

wybrane programy profilaktyczne oparte na dowodach naukowych

Agnieszka Pisarska

Pracownia Profilaktyki Młodzieżowej „Pro-M”

Instytut Psychiatrii i Neurologii

w Warszawie

System Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego

- Powstał w odpowiedzi na konieczność podnoszenia jakości edukacji zdrowotnej, promocji zdrowia i profilaktyki zachowań ryzykownych młodzieży
- Programy zgłaszane do systemu są analizowane przez Zespół ds. Rekomendacji pod względem szczegółowych wymagań odnoszących się do jakości programu jako całości, a także poszczególnych etapów jego przygotowywania oraz realizacji

System Rekomendacji: kryteria oceny

Opis problemu

- Czy problem wynika z danych dotyczących zjawiska, do którego odnosi się program? Czy przeprowadzona została diagnoza sytuacji ogólnopolskiej/lokalnej?
- Czy problem jest jasno sformułowany?
- Czy wykorzystano adekwatne i aktualne dane?
- Czy uwzględniono czynniki ryzyka/chroniące związane z problemem, któremu program ma przeciwdziałać?

System Rekomendacji: kryteria oceny

Cele programu

- Czy sformułowany został cel ogólny?
- Czy cel ogólny spełnia kryteria SMART?
- Czy sformułowane zostały cele szczegółowe?
- Czy cele szczegółowe spełniają kryteria SMART?

Kryteria SMART

- **Specyficzne** (odnoszą się do grupy docelowej programu)
- **Mierzalne** (sformułowane w formie mierzalnych rezultatów)
- **Action-oriented** (sformułowane w formie oczekiwanej zmiany)
- **Realistyczne** (możliwe do osiągnięcia przy wykorzystaniu dostępnych zasobów i posiadanych kompetencji)
- **Terminowe** (możliwe do osiągnięcia w czasie przewidzianym na realizację programu)

System Rekomendacji: kryteria oceny

Założenia programu

- Jakie są wcześniejsze doświadczenia autorów programu?
- Jakie są wyniki ewaluacji innych, podobnych, programów?
- Czy wykorzystano sprawdzone modele teoretyczne wyjaśniające zjawisko, którego dotyczy program?

System Rekomendacji: kryteria oceny

Grupa docelowa

- Czy grupa docelowa została wybrana na podstawie oceny sytuacji początkowej oraz prawidłowo sformułowanego problemu?
- Czy określone zostały kryteria kwalifikacji do programu?
- Czy określone zostały kryteria wykluczenia z programu?

System Rekomendacji: kryteria oceny

Działania

- Czy działania zostały szczegółowo opisane?
- Czy rodzaj, długość, intensywność działań jest odpowiednia do specyfiki grupy docelowej?
- Czy działania są odpowiednie do celu programu?

System Rekomendacji: kryteria oceny

Nakłady

- Czy przygotowanie i kompetencje realizatorów są odpowiednie do rodzaju programu?
- Czy materiały są odpowiednie do rodzaju programu?

System Rekomendacji: kryteria oceny

Jakość realizacji

- Czy wszystkie działania programu mają zapewnione odpowiednie nakłady (np. kadre, koordynatorów, podręczniki, materiały dla uczestników)?
- Czy systematycznie prowadzona jest ewaluacja procesu?
- Czy wyniki ewaluacji procesu są uwzględniane w doskonaleniu programu?
- Czy został opracowany i wdrożony system szkolenia realizatorów?
- Czy istnieje system wspierania realizatorów (np. superwizje)

System Rekomendacji: kryteria oceny

Ewaluacja procesu: ocena przebiegu realizacji i odbioru programu przez uczestników

- Czy opracowane zostały wskaźniki ewaluacji procesu?
- Czy i jak opisana została metodologia ewaluacji procesu (osoby badane, metody, narzędzia, harmonogram zbierania danych)?
- Czy i jak opisane zostały wyniki ewaluacji procesu?

System Rekomendacji: kryteria oceny

Ewaluacja formatywna: ocena końcowej wersji nowopowstałego programu

- Czy opracowane zostały wskaźniki ewaluacji formatywnej?
- Czy i jak opisana została metodologia ewaluacji formatywnej?
-
- Czy i jak opisane zostały wyniki ewaluacji formatywnej

System Rekomendacji: kryteria oceny

- **Ewaluacja wyników: ocena skuteczności programu**
- Czy opracowane zostały wskaźniki ewaluacji wyników?
- Czy i jak opisana została metodologia ewaluacji wyników (schemat badawczy - w tym wielkość i sposób doboru respondentów do grupy eksperymentalnej i porównawczej, grupa badana - w tym wiek, płeć i inne istotne z perspektywy programu cechy uczestników, narzędzia i procedura zbierania danych, metody analizy danych)?
- Czy i jak opisane zostały wyniki ewaluacji?
- Czy oszacowano efekt wpływu programu (wielkości zmiany)?
- Czy ewaluacja wyników była prowadzona zgodnie ze standardami etycznymi badań?

System Rekomendacji: kryteria oceny

Źródła informacji o programie

- Czy dostępne są publikacje naukowe na temat zawartości i ewaluacji programu?
- Czy dostępne są publikacje popularno-naukowe na temat programu?

Poziomy rekomendacji

- **I. Program obiecujący** - program poprawnie skonstruowany, dysponujący wynikami ewaluacji procesu uprawniającymi do wnioskowania o możliwości uzyskania oczekiwanych rezultatów w efekcie jego realizacji
- **II. Dobra praktyka** - program poprawnie skonstruowany, o potwierdzonej w badaniach ewaluacyjnych skuteczności w zakresie wpływu na czynniki, które pośredniczą w osiągnięciu zmian w zachowaniu
- **III. Program modelowy** - program o potwierdzonej w badaniach ewaluacyjnych skuteczności w zakresie wpływu na zachowania problemowe.

Procedura ubiegania się o rekomendację

- Złożenie wniosku na adres KBPN lub przez serwis www.programyrekomendowane.pl
- Ocena aplikacji przez Zespół ds. Rekomendacji, w której skład wchodzi przedstawiciele KBPN, ORE, PARPA oraz IPIŃ
- Pozytywna ocena zewnętrznych recenzentów w przypadku ubiegania się o II lub III poziom rekomendacji
- Opinia jest ważna 5 lat